

ඇති තතු කියන තිලකුණු දහම

සියල්ල අනිත්‍ය ය, අනිත්‍ය වන බැවින් දුක් සහිත ය, දුක් සහිත වන බැවින් අනාත්ම ය යන ත්‍රිලක්ෂණය බුදු දහමෙහි මූලික ඉගැන්වීමකි. ප්‍රඥාව ලෙස හැඳින්වෙන්නේ මෙකී ත්‍රිලක්ෂණ අවබෝධයයි. සසර දුකින් එතෙර වීමට එම අවබෝධය අවශ්‍ය ය. බුදුවරුන් උපන්න ද නූපන්න ද සදාකාලික ව ලොව පවත්නා සත්‍යය එයයි. දේශය කුමක් වුව ද, කාලය කුමක් වුව ද, ත්‍රිලක්ෂණය ලොව පවතියි. එබැවින් එය විශ්ව සාධාරණ ධර්මතාවකි. දේශ කාල වශයෙන් වෙනස් නොවන සත්‍යයකි.

අනිත්‍ය ලක්ෂණය

අනිත්‍ය යනු වෙනස් වීමයි, කැඩෙන බිඳෙන සුලු බවයි. මෙම කැඩෙන බිඳෙන සුලු බව බුදු දහමේ ලෝක යනුවෙන් හැඳින්වේ. ඉන් අදහස් කෙරෙන්නේ ලොව සියල්ල මොහොතින් මොහොත වෙනස් වන බවත් කිසිවක ස්ථිරසාර පැවැත්මක් නොමැති බවත් ය. නිදසුනක් ලෙස විදුලි බුබුලක දැල්වීම ගැන සිතන්න. එය අඛණ්ඩ ව දැල්වෙන බවක් පෙනුණ ද සියුම් උපකරණයක ආධාරයෙන් පරීක්ෂා කළහොත් එය නිවෙමින් දැල්වෙමින් පවතින බව දැකිය හැකි ය. විද්‍යුත් දර්ශනයක රූප රාමු එකිනෙක ගෙන බලන විට සුළු සුළු වෙනස්කම් සහිත රූප පෙළක් නෙතට දිස්වේ. එහෙත් ඒවා නියමිත වේග පරාසයක ධාවනය කරන විට අපට දුටු ,පතින, නටන දසුන් තීරය මත දැකිය හැක. එක් මොහොතක විජයග්‍රාහී ව සිටින පුද්ගලයා ස්වල්ප කාලයක් තුළ පරාජිතයෙකු විය හැකි ය. මෙම විශ්ව ධර්මතාවට සෑම දෙයක් ම යටත් වේ. අපගේ ජීවිතය ද මවු කුස පිළිසිඳ ගත් මොහොතේ සිට ම වෙනස් වේ. මෙම වෙනස සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේ දී අප සලකන්නේ වයසට යාමක් ලෙස ය.

ඉහත සඳහන් ක්‍රියාවලිය අපගේ පාලනයට හසු කොට ගත නොහැකි ය. බුදු දහමට අනුව හට ගැනීමේ ස්වභාවය ඇති සෑම දේ ම නැති වීමේ ස්වභාවයෙන් යුක්ත වේ. සත්ත්ව, පුද්ගල, ද්‍රව්‍ය ආදී ඕනෑ ම ජීව අජීව පදාර්ථයකට ම මෙම තත්ත්වය සනාතනික වූ පොදු ධර්මතාවකි. ඒ අනුව රූපය පෙන පිඩක් වැනි ය, වේදනාව දිය බුබුලක් වැනි ය. සඤ්ඤාව මිරිගුවක් වැනි ය, සංස්කාර කෙසෙල් කදක් වැනි ය, විඤ්ඤාණය මායාවක් වැනි ය. බුදු දහම අනුව සත්ත්වයා, ලෝකය යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නේ රූප ධර්ම හා නාම ධර්මයන් ය. නාම යනු, වේදනා නම් වූ චින්දනය සංඥා නම් වූ හැඳිනීම සංස්කාර නම් වූ චේතනා සහ විඤ්ඤාණ නම් වූ විජානනය හෙවත් අරමුණු දැන ගැනීමයි. රූප යනු ඇස, කන, දිව, නාසය, ශරීරය ආදී වශයෙන් බෙදා දැක්විය හැකි අපගේ ශරීරයයි. මේ සියල්ල අනිත්‍ය ය. කායික, මානසික, බාහිර, අභ්‍යන්තර, සවිඤ්ඤාණික, අවිඤ්ඤාණික සියල්ල ම මෙම යථාර්ථයට යටත් වන්නේ ය.

දුක්ඛ ලක්ෂණය

ලොව සියල්ලෝ සැපයට කැමැති වෙති. සියල්ලන් සියලු කටයුතු සිදු කරන්නේ දුක් දොම්නස් අපේක්ෂාවෙන් නොවේ; සැප සොම්නස් අපේක්ෂාවෙනි. එහෙත් සංසාරික පැවැත්ම මූලික වශයෙන් ම දුක් සහිත ය. සැපදායක යැයි සැලකෙන සියලු වින්දනයන් තාවකාලික ය; අනිත්‍ය ය. එබැවින් දුක් සහිත වෙයි. දුක යනු සරල සාමාන්‍ය අප්‍රසන්න වින්දනයක් නොවේ. එය ජීවිතයේ යථාර්ථයයි. මංගල ධර්ම දේශනයේ දී ම බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ පරිදි ඉපදීම දුක ය. මහලු වීම, දිරා යාම දුක ය. ලෙඩ වීම ව්‍යාධිය දුක ය. මරණය විනාශය දුක ය. ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන් වීම දුක ය. අප්‍රියයන් හා එක් වීම දුක ය. කැමැති දේ නොලැබීම දුක ය. කෙටියෙන් කිව හොත් රූප, වේදනා, සංඥා, සංකාර, විඤ්ඤාණ යන මේ පඤ්ච ස්කන්ධයෙහි තණ්හාවෙන් තදින් එල්ල ගැන්ම නොහොත් පඤ්ච උපාදානස්කන්ධය ම දුක ය. ලෝකය යනු මෙකී පඤ්ච උපාදානස්කන්ධයයි. ලෝකය දුක මත පිහිටියේ ය. ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණ ආදී දුක් මිල මුදල්, දූත උගත්කම්, නිලතල ආදිය නිසා ඉක්මවා යා නොහැකි ය.

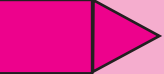
අනාත්ම ලක්ෂණය

ආත්ම යනු සංස්කෘත භාෂාමය යෙදුමකි. එහි පාලි යෙදුම ආත්ත යන්නයි. සිංහල යෙදුම මම හෙවත් තමා යන්නයි. නිත්‍ය වූ, ස්ථිර වූ, නොවෙනස් ව පවතින ආත්මයක් හෙවත් මම යැයි ගත හැකි පදාර්ථයක් ඇතැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ විසූ කාලයේ ඇතැම් මහණ බමුණෝ ඉගැන්වූහ. එසේ ම එබඳු ආත්මයක් ඇති බවට නොයෙක් අයුරින් කරුණු දක්වූහ; වාද විවාද කළහ. වෙනස් වන සුලු ලොව නොවෙනස් දෙය නම් ආත්මය යැයි ඔවුහු කියා සිටියහ. ඔවුන්ට අනුව සිතුවිලි සිතන්නේ ද වේදනා විඳින්නේ ද හොඳ නරක කරන්නේ ද විපාක විඳින්නේ ද ආත්මය යි. එය භවයෙන් භවය ගමන් කරයි. මෙබඳු ආත්මයක් නැතැයි කියන්නේ බුදු දහම පමණකි. මම හෙවත් ආත්මය යනු සිතීන් මවා ගත්තක් බව ද විශ්වාස මාත්‍රයක් බව ද බුදු දහම පෙන්වා දෙයි. සියලු කෙලෙස් උපදින්නේ ආත්ම දෘෂ්ඨිය නිසා ය. යුද ගැටුම්, කලකෝලාහල ඇති වන්නේ ද සියලු අකුසල කරන්නේ ද මගේ ය, මම වෙමි, මගේ ආත්මය වේ, යන වැරදි දැක්ම නිසා ය. මෙසේ ආත්මයක් ඇත යන මතය පසෙකින් තබමින් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සත්‍යය අනාත්ම යන්නයි. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි සත්ත්වයා, පුද්ගලයා, මම, ආත්මය යනු සම්මුතියකි. වචන මාත්‍රයකි. ඉන් අදහස් වන්නේ ස්කන්ධ, ධාතු, ආයතන යැයි හැඳින්විය හැකි ශක්ති සමූහයක් පමණි. මෙම ශක්ති සියල්ල අනිත්‍ය වන බැවින් දුක් සහිත ය. දුක් සහිත බැවින් අනාත්ම ය. මගේ යැයි, මට යැයි, මගේ ආත්මය යැයි සැලකිය නොහැකිකේ ය. මෙකී අනාත්ම ධර්මය ලොවට ප්‍රකාශ කිරීම බුදු දහමේ විශේෂත්වයත් විශිෂ්ටත්වයත් පෙන්නුම් කරන්නකි.

අනිත්‍ය වූ ධර්මයන් නිත්‍ය යැයි ද දුක් සහිත ධර්මයන් සැප යැයි ද අනාත්ම වූ ධර්මයන් ආත්ම යැයි ද අසුභ වූ ධර්මයන් සුඛ යැයි ද සංසාරගත සත්ත්වයෝ විකෘතියට පත් ව සිටිති. එම විකෘතියෙන් අත්මීදී අනිත්‍ය දේ අනිත්‍ය ලෙසත්, දුක් සහිත දේ දුක් ලෙසත්, අනාත්ම දේ අනාත්ම ලෙසත්, අසුඛ දේ අසුඛ ලෙසත් ඇති සැටියෙන් දැකීමට බුදු දහම මග පෙන්වයි. එසේ දක්නා තැනැත්තාට සම කළ හැකි ජයග්‍රාහී පුද්ගලයකු තවත් නැත.

හෙතෙම අසීමිත වූ ආසාවන්ගෙන් තොර වේ. වෙනස් වන බැවින් ද, අසහනය අතෘප්තිය ඇති බැවින් ද, මම ය මගේ යැයි ගත නොහැකි බැවින් ද කවර දෙයක් ගැන හෝ අසීමිත ව ආශා කිරීමේ අරුතක් නැතැයි හෙතෙම දනී; එබැවින් අල්පේව්ෂ වේ. අඩු බලාපොරොත්තු ඇත්තෙකු වේ. ලද දෙයින් සතුටු වෙයි. පහසුවෙන් පෝෂණය කළ හැකි වේ. කාර්ය බහුල අයෙක් නොවේ. ඔහුගේ සිත සැහැල්ලු ය. ඉඳුරන් සන්සුන් ය. එසේ ම තිලකුණු දන්තා තැනැත්තා අකම්පිත ය. කිසිවකින් කම්පා නොවේ. සියල්ල අනිත්‍ය බව ද දුක් සහිත බව ද අනාත්ම බව ද වටහා ගෙන සිටී. හෙතෙම අටලෝ දහමින් නොසැලේ. ලාභයෙන් මත් නොවේ. අලාභයෙන් දුක් නොවේ. යසසින් උමතු නොවේ. අයසින් ශෝක නොවේ. නින්දා ප්‍රශංසා සැප දුක් ආදියෙන් නොසැලේ. කම්පා නොවේ. එසේ ම තිලකුණු දන්තා දක්තා තැනැත්තා මැදිහත් ය. උත්සාහවන්ත ය. ඔහු අන්තගාමී නොවේ.

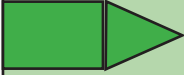
එබඳු තැනැත්තා කිසිදු පිලකට පක්ෂයකට අන්තයකට ගැති නොවේ. එරෙහි ද නොවේ. මැදිහත් ව සිතන හෙතෙම හැම පැත්තක් ම දකී. එසේ ම ඔහු අනතිමානී ය. ආචාරශීලී ය. ප්‍රියමනාප ය. තුටුපහටු ය. ප්‍රමුදිත ය. මෙසේ සියල්ල අනිත්‍ය ය, දුක් සහිත ය, අනාත්ම ය යන සත්‍යය දැන දැක පසක් කිරීම බුදු දහමේ විපස්සනාව ලෙස දැක්වේ. එය ම ත්‍රිලක්ෂණ භාවනාවයි. එම තිලකුණු දැන දැක පසක් කිරීම ම ප්‍රඥාවයි. ප්‍රඥාව සසර දුකින් එතෙර ව නිවන් පසක් කරනු පිණිස උපකාර වන්නේ ය.

සාරාංශය

ත්‍රිලක්ෂණය බුදු දහමේ මූලික ඉගැන්වීමකි. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම යනු ත්‍රිලක්ෂණයයි. ලෝකයෙහි යථා ස්වරූපය අවබෝධ කර ගත හැකි වීම, අකම්පිත වීම, සමබර පෞරුෂයක් ලැබීම, උපේක්ෂාවෙන් කටයුතු කළ හැකි වීම හා අවසානයේ නිර්වාණාවබෝධය සාක්ෂාත් වීම තිලකුණු දැක්මේ ප්‍රතිඵල වේ. එය ම ප්‍රඥාව ය, විපස්සනාව ය.

ක්‍රියාකාරකම

1. ත්‍රිලක්ෂණය හඳුන්වන්න.
2. තිලකුණු දැක්මෙහි මෙලොව ප්‍රයෝජන පෙන්වා දෙන්න.

පුහුණුවට

අනිච්චාවක සංඛාරා - උප්පාද වයධම්මිනෝ
 උප්පජ්ජන්වා නිරුජ්ඣන්ති - තේසං වූපසමෝ සුඛෝ

(පරිනිබ්බාන සූත්‍රය)

ඇති වී නැති ව යන බැවින් සංස්කාර ඒකාන්ත වශයෙන් ම අනිත්‍ය ය. සංස්කාර ඉපදී නැති වන්නේය. ඒ සංස්කාර වල සංසිද්ධිම සැපයකි.